

Till
Socialtjänstnämnden

Budgetunderlag för år 2006 och inriktning för 2007 och 2008
(1 bilaga)

Förslag till beslut

Socialtjänstnämnden beslutar att till kommunstyrelsen överlämna och hänvisa till förvaltningens förslag till budgetunderlag för år 2006 och inriktning för 2007 och 2008.

Dag Helin

Pia Hofmeijer

Sammanfattning

Nämndernas budgetunderlag ska redovisa en övergripande och sammanfattande analys av verksamheten de kommande åren. Underlaget ska beskriva trender, utvecklingstendenser, strukturella frågor, demografiska förändringar samt effekterna av dessa och eventuella åtgärder.

I tjänsteutlåtandet tas frågan upp om en basresurs av institutionsplatser till ett rimligt pris, inrättande av ett Barncentrum och av ett kunskaps- och resurscenter för adopterade barn och deras familjer. Vidare behandlas behovet av att förbättra stödet till de missbrukande våldsutsatta kvinnorna och inrättande av en permanent kvinnoavdelning på Västberga gård samt planering för att genomföra utbyggnaden av boenden för hemlösa.

Bakgrund

Utgångspunkt för nämndernas arbete med budgetunderlagen är beslutad plan för 2006 i kommunfullmäktiges budget för år 2005 med inriktning för åren 2006 och 2007. Större avvikelser jämfört med planen för 2006 – 2008 ska kommenteras.

Nämndernas underlag ska under respektive inriktningsmål redovisa en övergripande och sammanfattande analys av verksamheten de kommande åren. Underlaget ska beskriva trender, utvecklingstendenser, strukturella frågor, demografiska förändringar samt effekterna av dessa och eventuella åtgärder. I detta ingår att beakta lokalförsörjning, kompetensförsörjning samt omstrukturerings- och investeringsbehov.

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom förvaltningens ledningsgrupp. Ärendet har behandlats inom ramen för facklig samverkan.

Nämndernas ansvarsområden och övergripande mål

Socialtjänstnämnden har enligt sitt reglemente följande huvuduppgifter:

- bereda ärenden till kommunstyrelsen avseende riktlinjer, policy och uppföljning inom sitt ansvarsområde
- svara för vissa stadsövergripande verksamheter
- mot ersättning tillhandahålla tjänster som beställs av andra nämnder.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 2005 – 2007

I budgeten anges följande frågor som viktiga för socialtjänstnämnden under planperioden:

- stärka arbetet med kvinnors och barns situation
- öka utbudet av alternativa boendeformer för olika grupper av hemlösa
- implementera STAN-programmet i alla stadens nämnder och bolag
- utveckla det uppsökande och förebyggande arbetet.

Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna

Insatser för barn och ungdomar

Barncentrum

På uppdrag av kommunstyrelsen och socialtjänstnämnden planeras/projekteras under 2005 inrättande av ett Barncentrum i staden dels för kompetensutveckling inom den sociala barnvården, dels för samordning av utredningar vid misstanke om brott mot barn (barnkriscentrum). Den senare delen förutsätts byggas upp i samverkan med landstinget samt polis- och åklagarmyndigheter. Barncentrum beräknas kosta 5 mkr för stadens del under 2006.

Den beräknade kostnaden kan jämföras med kostnaderna i Malmö där det finns ett barnkriscentrum. Budgeten är på 2 mkr vilket täcker 3 anställningar samt lokal- och övrigtkostnader. Antalet utredningsärenden beräknas vara ca tre gånger högre i Stockholm. Malmös enhet innehåller inget kunskapscentrum och man har heller ingen budget för utvärdering vilket stadens barncentrum bör ha.

HVB barn- och ungdom

Inom HVB barn och ungdom finns 166 platser för barn och ungdomar fördelade på 15 verksamheter. Verksamheten finansieras med försäljningsintäkter och enheten arbetar i konkurrens med andra vårdgivare. Institutionerna inom HVB barn och ungdom är primärt avsedda för stadsdelsnämnderna men försäljning av platser sker även till andra kommuner.

Under de senaste åren har ett flertal institutioner avvecklats. Den alltmer hårda konkurrensen har inneburit en minskad efterfrågan från stadsdelsnämnderna med färre placeringar och resulterat i minskade intäkter. När nämnden avvecklar institutioner frigörs inga medel eftersom verksamheten finansieras med tjänsteköp. En avveckling innebär istället att kostnader uppstår under en övergångsperiod för övertalig personal och tomgångshyror.

I HVB barn och ungdoms utbud finns 29 platser för det yttersta skyddet för barn och ungdomar av akut stöd. Dessa platser är subventionerade med anslag för stadsdelsnämnderna. Därutöver finns för närvarande 105 behandlingsplatser att tillgå för barn, familjer och ungdomar som är fullt ut intäktsfinansierade. Egenregiverksamheten arbetar i nära samarbete med stadsdelsförvaltningarna och är utformad för att komplettera det arbete som sker där.

Förvaltningen anser att staden bör överväga att säkra ett visst antal platser för att ha beredskap att ta emot barn, familjer och ungdomar i utsatta situationer. En subvention föreslås således även vad gäller dessa platser, som skulle kunna bli ett viktigt inslag i stadsdelsnämndernas arbete med barn och ungdomar. Förvaltningen bedömer att ett anslag i storleksordningen 8 – 10 mkr möjliggör för staden att ha en basresurs av institutionsplatser till ett subventionerat pris. Denna gemensamma resurs skulle konstruktivt bidra till den utveckling av barn- och ungdomsarbetet som sker på stadsdelarna.

Resurscenter för adopterade och deras familjer

Förvaltningen har i uppdrag att under 2006 planera och inrätta ett kunskaps- och resurscenter för adopterade barn och deras familjer. Under 2005 har en resurssamordnare tillsatts för att bl.a. kartlägga resurser, samordna nätverk, inlemma adoptionsrådgivningen och utveckla samarbetet med landstinget.

Kunskaps- och resurscentret ska förutom att vara en resurs för adopterade och deras familjer också vara en resurs för personal som arbetar i stadsdelsförvaltningarna .

Göteborg har ett resurscenter för adopterade som skulle kunna vara en modell för Stockholms stad. Resurscentret i Göteborg omfattar 3 heltidsanställningar. Motsvarande för Stockholm skulle kunna vara fyra 4 – 5 heltidsanställningar. Kostnaderna för ett resurscenter i Stockholm beräknas uppgå till ca 3 – 3,5 mkr.

Insatser för funktionshindrade

Utvecklingsstörda personer boende utanför länet

Socialtjänstnämnden har under verksamhetsåret 2005 betalningsansvaret för ca 230 personer med utvecklingsstörning från Stockholms län, placerade av landstinget före kommunaliseringen 1995.

Under 2004 har överenskommelse upprättats med kommuner, som har ”Stockholmare” i egen eller privat regi, med anledning av bosättningskommunernas övertagande av betalningsansvar utifrån lagen om utjämning av vissa kostnader för stöd och service till funktionshindrade. 24 kommuner har undertecknat överenskommelsen och kommer från och med 2006 att ha hela ansvaret för ”stockholmarna”.

Förändringen innebär minskade kostnader för socialtjänstnämnden motsvarande 88 mkr. Staden erhåller minskade skatteutjämningsbidrag med motsvarande belopp.

Insatser för de mest utsatta

Insatser för kvinnor

Kvinnoavdelning på Västberga gård, HVB vuxna

Under 2005 inrättade behandlingshemmet Västberga gård en särskild kvinnoavdelning med 6 platser. Syftet var att erbjuda kvinnor som var eller riskerade att bli hemlösa tillgång till ett skyddat boende och att under en utredningstid få möjlighet att arbeta med sin specifika problematik. Kvinnoavdelningen erbjuder boende i ett separat annex, med tillgång till kvinnliga utredare och behandlingsassistenter. I annexet finns också en sovande jour. För att underlätta för stadsdelsnämnderna att utnyttja platserna finansieras verksamheten till hälften av intäkter och till hälften genom anslag från medelsreserven. Nuvarande anslagsfinansiering med 1,9 mkr bedömer förvaltningen som nödvändig för fortsatt drift av verksamheten.

Anslagsfinansiering av akutberedskap för misshandlade kvinnor

I samband om beslut för budget 2005 för socialtjänstnämnden beslutades att tre platser för missbrukande våldsutsatta kvinnor, som behöver ett akut boende och skydd, skulle tillhandahållas på Hvilan från och med 2005. Budgeten för Hvilan medgav dock inte en utökad bemanning.

Det finns i dagsläget inte något skyddat boende som enbart riktar sig mot målgruppen missbrukande kvinnor som har utsatts för våld. De våldsutsatta missbrukande kvinnorna, som är extremt utsatta, behöver kvalificerat stöd och en större omvårdnad än vad som kan erbjudas idag på Hvilan med befintlig personalstyrka. För att kunna erbjuda en akutberedskap på fyra platser med kvalificerat stöd för målgruppen från och med 2006 ökar kostnaderna med 1 mkr. Möjligheterna att särskilt avskilja dessa akutplaster från övrig verksamhet inom befintliga lokaler ska undersökas närmare.

Insatser mot hemlöshet

Det har sedan 2004 pågått en aktiv planering för att genomföra byggnation av s.k. Skeve Hus efter dansk modell, småhus för hemlösa. Inför år 2006 kommer förhoppningsvis cirka 16 boendeenheter att vara färdigställda. Kostnaden för 16 boendeenheter kan bli ca 2 mkr per år. I denna summa ingår dels hyra till fastighetsvärden, dels viss drift i form av underhåll och personal.

Behovet av fler boenden för äldre hemlösa ökar. I dag finns i första hand Gamlebo, dit det idag är kö. För att tillgodose detta växande behov finns planer på att starta ett boende liknande Gamlebo. Driftkostnaderna för nuvarande Gamlebo är 15,1 mkr per år. Vid full beläggning är intäkterna 12,1 mkr och anslaget 3 mkr. Erfarenhetsmässigt kan man räkna med en beläggning motsvarande 50 procent första året. Det innebär en nettokostnad om 6 mkr. Engångskostnaderna för ombyggnation av befintligt f.d. servicehus till äldreboende för hemlösa beräknas till 15 mkr.

Stiftelsen Hotellhem är en viktig aktör och samverkanspartner i arbetet för de hemlösa. Andelen omvårdnadsboenden representerar 20 procent av stiftelsens boenden på hotellhemmen. Socialtjänstnämnden bidrar med 16,5 mkr till Stiftelsen Hotellhem verksamhetsåret 2005. Senast inför verksamhetsåret 2006 kommer stiftelsen att ansöka om finansieringsbidrag med cirka 2 mkr för investeringar till permanent stödboende, cirka 60-70 platser, i Stadshagen. Bidraget ska täcka ombyggnation av personalutrymmen, reception, café, larm, skydd och säkerhet. För att utveckla fler platser för träningsboende, kommer stiftelsen att ansöka om finansieringsbidrag med cirka 1,5 mkr för investeringar till boende i Älvsjö. Bidraget ska täcka kostnader för larm, skydd och säkerhet. Stiftelsen har i tidigare framställningar hemställt om ökade resurser, men detta har inte rymts inom nämndens budgetramar.

I december 2004 invigdes stödboendet Råcksta, ett nytt boende för hemlösa med totalt 27 platser. För att finansiera en fortsatt drift av nuvarande verksamhet vid Råcksta krävs att nämnden även fortsättningsvis tillförs 3,4 mkr per år. Det nuvarande stödboendet planeras att byggas ut under 2005 med ytterligare ett våningsplan. Driftkostnaderna beräknas till ca 1 mkr. Dvs. från och med 2006 krävs totalt 4,4 mkr i driftanslag för Råcksta för att bibehålla nuvarande subventionerade pris till stadsdelarna.

Även Planeringshemmet Norrtull ska enligt planerna flyttas till Råcksta under 2005. Driftkostnaderna förutsätts bli oförändrade jämfört med nuvarande verksamhet och således finansieras inom befintlig budgetram.

Därutöver pågår projektering av de två översta våningsplanen i Råcksta i syfte att genomföra en ombyggnad till mindre lägenheter för hemlösa. Driftkostnaderna härför förutsätts finansieras med vårdintäkter från placerande förvaltning samt med hyresintäkter.

Antalet sjuka och äldre hemlösa har ökat under senare år och medfört ökade vård- och boendekostnader vid Enheten för hemlösa. I bokslut 2004 överskreds anslaget med ca 5 mkr. Överskridandet kan hänföras till placeringar av hemlösa på nyinrättade stödboenden/sjukhem (Triaden, Basen och Gamlebo), kostnader för svårt sjuka hemlösa samt för mor-barn-placeringar. Tillkomsten av nya vård- och boendeformer för hemlösa har ökat enhetens utgifter, men har samtidigt inneburit en förbättrad livssituation för en mycket utsatt grupp hemlösa. Flera av de personer som placerats har tidigare varit uteliggare och därför medfört begränsade kostnader för enheten.

I syfte att hålla nere kostnaderna vid Enheten för hemlösa granskas alla beslut och då framför allt de som medför långsiktiga ekonomiska åtaganden. Ett önskemål som enheten framhållit under lång tid för att minska kostnaderna för boende är att få tillgång till mindre och enkla boenden. Detta skulle innebära att personer, som sedan årtal bor på olika institutioner och stödboenden med för hög omvårdnadsnivå, istället skulle erbjudas mer självständiga boenden till en lägre kostnad.

Förvaltningen följer kontinuerligt utvecklingen och resursutnyttjandet av boenden för hemlösa. Det kan bli aktuellt med förändringar och omstruktureringar inom det totala utbudet. I samband med detta kommer förvaltningen även att pröva om dagverksamheter för hemlösa kan rymmas inom något av härbärgena. En förändring i denna riktning uppskattas till i storleksordningen 4 mkr.

Medarbetarna

Kompetensförsörjning

Ansvaret för kompetensförsörjning är starkt decentraliserat i förvaltningen och utbildningsbehov diskuteras vid de återkommande medarbetarsamtalen.

Ledarskapet är av avgörande betydelse för en bra och stimulerande arbetsplats och för att medarbetares resurser ska tillvaratas. Förvaltningen har genomfört en ledarutbildning under tre terminer för samtliga chefer med budget- och personalansvar. Förvaltningen har även genomfört en ”Adeptutbildning” för morgondagens potentiella chefer och specialister, även denna under tre terminer. Genom kompetensfonden har delar av gruppen mellancheferers behov också kunnat tillgodoses. Detta gäller tyvärr dock inte för nästa generation chefer.

Den administrativa kontorsutbildning som staden erbjuder har uppfattats som mycket positiv, men begränsningen till en plats per kurs och förvaltning innebär att effekterna måste ses på lång sikt.

Arbetet med att minska sjukfrånvaron

Förvaltningens medelålder är hög, ca 60 procent är 50+ och ca 15 procent är 60+. Många anställda arbetar schemalagt eller natt och med tunga klientgrupper och det blir alltmer frekvent med medicinska hinder och läkarförbud mot att arbeta på sådant sätt. I avvaktan på att förvaltningen lyckas med en omplacering till dagtid blir den anställda ofta sjukskriven.

Ett erbjudande från staden om att få gå ned i arbetstid med delvis bibehållen lön skulle möjliggöra för äldre arbetstagare att kvarstanna längre i anställningen och säkerligen omgående sänka sjukfrånvaron.

Förvaltningen driver sedan år 2003 ett rehabiliteringsprojekt tillsammans med försäkringskassan och företagshälsovården. Initialt riktades projektet mot en grupp långtidssjuka, som alla hade mycket lång sjukfrånvaro och som lägst 90 dagar. På grund av de mycket goda resultat som projektet uppvisade kallas nu regelmässigt alla anställda till projektet redan efter fyra veckors frånvaro.

Förvaltningen erbjuder ett omfattande friskvårdsprogram för de anställda, vilket tillsammans med ett stort utbud av kulturaktiviteter säkerligen är av betydelse för en hög frisknärvaro.

Likaså kommer arbetet med att utveckla de anställdas inflytande över arbetstider och arbetsformer att fortsätta. De försök som pågått med bl.a. Time Care och andra system som innebär att den anställda ges inflytande över arbetstidens förläggning kommer att omfatta ytterligare arbetsplatser.

Arbetet för att minska osakliga löneskillnader

En genomförd lönegranskning har inte utvisat löneskillnader som kan hänföras till exempelvis kön eller etnisk tillhörighet. Granskningen uppfyller dock inte stadens krav för löneanalys. En arbetsgrupp med tvärfacklig representation har nyligen tillsatts för att ta fram en konkret handlingsplan för jämställdhet och

mångfald. Inom ramen för sitt uppdrag ska arbetsgruppen även genomföra en löneanalys.

Insatser från kompetensfonden

Inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården har många yrkesgrupper insett värdet av att samla resurser från olika verksamheter kring de personer man arbetar med. Därför kommer det generellt att behövas ett mer samlat utbud av utbildning och kompetensutveckling där flera samverkande parter och flera kompetenser deltar i samma utbildning. Utbildningar kring socialpsykiatri tillsammans med hälso- och sjukvården är på gång. Liknande utbildningar behövs inom områden som gäller barn, ungdom, hemlöshet och missbruk.

Ökade jourkostnader

Enligt gällande EU-regler kommer personalkostnaderna från den 1 juli 2005 att öka på institutioner som har sovande jour då detta ska räknas som arbetstid. Detta kommer att öka kostnaderna för många lågtröskelboenden. En första preliminär beräkning visar en kostnadsökning med ca 12 mkr per år.

Integration och mångfald

Antalet utlandsfödda anställda uppgår till närmare 20 procent, vilket väl motsvarar fördelningen i riket. Flertalet arbetar inom vården och den procentuella fördelningen är lägre för strategiska och arbetsledande befattningar. Förvaltningen planerar därför att avidentifiera ansökningshandlingar vid rekrytering till vissa befattningar för att därigenom motverka eventuell särbehandling av sökande med utländska namn.

Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad

Förvaltningens miljöarbete syftar till att uppnå en ständig förbättring av miljön, dvs. en ständig minskning av den sammanlagda negativa miljöpåverkan som förvaltningens olika verksamheter, aktiviteter, produkter och tjänster bidrar till.

Förvaltningens miljöarbete har strategiskt lagts upp enligt miljöledningssystemet. Ansvar för miljöarbetet följer verksamhetsansvaret. Utveckling av miljöarbetet är en viktig del i verksamheternas kvalitetsutveckling och förvaltningen har fört samman miljöarbetet med arbetet med stadens kvalitetsstrategi.

Förvaltningens generella miljöåtaganden kopplas till socialtjänstnämndens miljöpolicy som preciserar viljeinriktningen i miljöfrågor. Den sätter ramar, ger inriktning och beskriver övergripande hur miljöfrågorna ska prioriteras och vilken ambitionsnivå socialtjänstförvaltningen ska ha när det gäller miljön.

Tillsammans med varje åtagande redovisas arbetssätt, dvs. genom vilka aktiviteter målet ska uppnås/åtagandet säkras, ansvar för genomförandet av dessa,

när de ska genomföras, hur genomförandet ska finansieras, hur resultaten ska mätas och när/om del- och slutrapporter ska lämnas.

Bryta segregationen och fördjupa demokratin

Socialtjänstnämndens möjligheter att arbeta konkret med integration ska ses utifrån de uppdrag som nämnden har att fullgöra. Det är inom ett begränsat antal områden som det finns förutsättningar att ha ett tydligt integrationsperspektiv. Dessa områden är främst information till medborgarna, stöd och bidrag till utomstående organisationer och ansökan om serveringstillstånd och tillsyn av restauranger.

Ta ansvar för ekonomin

Sammanfattning av väsentliga förändringar jämfört med nämndens utfall år 2004 samt beslutad plan för 2005.

Utgångspunkten för budget 2006 är kommunfullmäktiges budget 2005. Därutöver bör följande väsentliga ekonomiska förändringar beaktas jämfört med 2004. Förändringarna redovisas och kommenteras utförligare under rubriken Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna.

Behov av insatser för barn och ungdomar

- Kostnaden för inrättande av ett barncentrum i Stockholm/barnkriscentrum beräknas uppgå till 5 mkr.
- Den pågående omstruktureringen inom HVB barn och ungdom kommer bland annat att medföra tomgångshyror. Omstruktureringkostnaderna beräknas uppgå till 1,9 mkr verksamhetsåret 2006.
- En satsning motsvarande 8 - 10 mkr bör övervägas för att säkra det yttersta skyddet för barn och ungdomar.
- Kostnaderna för inrättande av ett resurscenter för adopterade barn och deras familjer beräknas uppgå till 3 - 3,5 mkr.

Insatser för funktionshindrade

- Med anledning av ändrade regler avseende betalningsansvaret för utvecklingsstörda personer boende utanför länet minskar nämndens kostnader verksamhetsåret 2006 med 88 mkr. Staden erhåller minskade skatteutjämningsbidrag med motsvarande belopp.

Behov av insatser för äldre

- Inom staden finns behov av ytterligare boenden för äldre hemlösa. Nettokostnaden för inrättande av ett nytt boende motsvarande äldreboendet för hemlösa Gamlebo beräknas till 6 mkr för år 1 och därefter 3 mkr per år.

Behov av insatser för kvinnor

- För att säkra akutberedskapen för misshandlade missbrukande kvinnor bör en satsning om 1 mkr övervägas.
- För att säkra en fortsatt drift av kvinnoavdelningen vid behandlingshemmet Västberga gård bör verksamheten tillföras 1,9 mkr.

Behov av insatser för hemlösa

- För att finansiera en fortsatt drift av verksamheten vid Råcksta krävs att nämnden tillförs 3,4 mkr. Under året planeras en utökning av platsantalet vid Råcksta. Det innebär ytterligare kostnader om 1 mkr.
- Antalet sjuka hemlösa har ökat under senare år och medfört ökade vård- och boendekostnader vid Enheten för hemlösa. I bokslut 2004 överskreds anslaget med ca 5 mkr.
- Utveckling av härbärgesverksamheten i storleksordningen 4 mkr.

Förväntad personalkostnadsutveckling

Genomförs ovan redovisade förslag till förändringar kommer antalet anställda och personalkostnaderna att öka. Eventuella beslut om omstruktureringar inom nämndens ansvarsområde kan medföra minskade personalkostnader. Likaså kan eventuella beslut i kommunstyrelsen/kommunfullmäktige komma att medföra personalförändringar. Effekterna av eventuella personalförändringar kan dock inte bedömas förrän beslut är fattade.

Lokalförändringar

Förvaltningen förhyr i dagsläget lokaler under ett nittiototal olika adresser. Genom att frånträda eller nyförhysa lokaler har förvaltningen skapat en bra balans, där behoven är väl tillgodosedda. En viss överkapacitet i form av tomställd korridor i förvaltningens administrationslokaler finns dock och förvaltningen har inte lyckats avträda lokalerna eller finna en andrahandshyresgäst. För delar av det äldre beståndet, som främst förhyrs av gatu- och fastighetskontoret (GFK) och FB Servicehus AB, finns dock klara brister beträffande tillgänglighet och energisparanpassning.

En minskad efterfrågan från stadsdelsnämnderna eller politiska beslut om omstruktureringar kan dock snabbt komma att medföra tomställning av lokaler

En ytterligare osäker faktor är konsekvenserna av aviserade hyreshöjningar från GFK och FB Servicehus AB. För flertalet objekt kan hyreshöjningarna komma att uppgå till 40 – 50 procent.

Bilaga

Specifikation av väsentliga förändringar jämfört med kommunfullmäktiges budget år 2005